

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра фінансів і кредиту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи,

проф. Гаврилюк С. В. _____

_____ 2013 р.

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

галузі знань 0305 – Економіка і підприємництво

напряму підготовки 6.030508 “Фінанси і кредит”

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси підприємства» для студентів галузі знань 0305 – Економіка і підприємництво, напряму підготовки 6.030508 “Фінанси і кредит”.

” ____ ” _____, 2013 р. – с.

Розробники: Стащук О.В., к.е.н., доцент

Рецензент: Рудик Н.І., доцент кафедри фінансів і кредиту

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри протокол № 11 від . . 2013 р.

Завідувач кафедри: _____ (Грудзевич І.Т.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією Інституту економіки та менеджменту протокол № ____ від вересня 2013р.

Голова науково-методичної комісії факультету (інституту) _____ (Бегун С.І.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

© Стащук О.В., 2013
(Прізвище, ініціали)

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Фінанси підприємств», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «Бакалавр» галузі знань 0305 – Економіка і підприємництво, напряму підготовки 6.030508 “Фінанси підприємств”.

Ефективність виробництва, досягнення підприємством найкращих результатів при найменших витратах, фінансової стабільності та високої конкурентоспроможності можливі за умови впровадження раціональної й обґрунтованої економічної політики. Володіння основними економічними категоріями, закономірностями функціонування, інструментарієм управління фінансами суб'єктів господарювання є основою ефективної роботи майбутнього економіста-фінансиста, а правильно проведений аналіз та побудований прогноз фінансового стану підприємства є критеріями успішності роботи будь-якого виробничо-господарського підрозділу економіки України. Тому головною метою вивчення курсу є глибоке засвоєння конкретного питання теорії фінансів підприємницьких структур та набуття навичок прийняття фінансових рішень в умовах динамічного ринкового середовища.

Пропонована робоча програма відповідає типовій програмі дисципліни “Фінанси підприємств” та рекомендована студентам вищих навчальних закладів економічного спрямування, які здобувають фахову освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра., а також підприємців, менеджерів усіх рівнів і всіх, кого цікавлять питання управління підприємством.

Робоча програма є узагальненням напрацювань у сфері економіки та підприємництва.

Метою робочої навчальної програми є допомога студентам в отриманні ґрунтовних знань з фінансів та фінансової діяльності підприємств та практичних навичок у прийнятті економічно обґрунтованих управлінських рішень щодо підвищення ефективності господарювання.

Програма розрахована на навчання за кредитно-модульною системою, що відповідає вимогам Болонського процесу, який упроваджено у вищих навчальних закладах України. Зміст програми в логічній послідовності відображає структуру курсу. Виділено чотири модулі: “Теоретичні основи фінансів підприємств різних організаційно-правових форм”, “Фінансування діяльності підприємств за рахунок внутрішніх джерел”, “Кредитна та інвестиційна політика підприємств”, “Оцінка фінансового стану та вартості підприємств”. Кожна тема робочої програми містить перелік теоретичних питань, їх виклад, завдання з індивідуальної роботи, тестовий контроль для перевірки знань, рекомендовану літературу до вивчення теми.

Автор поєднав під час висвітлення теоретичного матеріалу одночасно високий науковий рівень та доступність для того, щоб студенти краще опанували спеціальні знання про базові поняття господарсько-фінансової діяльності підприємства.

Розроблені згідно з вимогами Болонського процесу тестові завдання (п'ять варіантів відповідей, з яких одна є правильною), сприятимуть глибшому засвоєнню студентами ґрунтовних знань із основних розділів прикладної економіки, набуттю вмінь, спрямованих на отримання заздалегідь намічених результатів господарювання шляхом оптимального використання трудових, матеріальних, фінансових й інших ресурсів підприємства. Їх рекомендується використовувати в процесі поточного, модульного й підсумкового контролю, самоперевірки знань.

Предмет: система фінансово-економічних відносин з приводу формування коштів для операційної та інвестиційної діяльності підприємства; грошові відносини, що виникають у процесі господарської діяльності підприємств і пов'язані з формуванням власних і залучених коштів, їх використанням на фінансування витрат та інвестицій підприємства, утворенням і розподілом отриманого прибутку.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Фінанси підприємств» пов'язана з дисциплінами економічного та фінансового спрямування, оскільки передбачає знання студентами сучасних фінансів та способів розрахунків; з дисциплінами організаційно-управлінського профілю, оскільки техніко-економічне обґрунтування будь-якого інвестиційного чи фінансового рішення передбачає проектування організаційної і управлінської структури, розв'язання проблем фінансової діяльності; з дисциплінами «Фінанси», «Економіка підприємства», «Аудит», «Бухгалтерський облік», «Фінансовий аналіз», «Фінансова звітність підприємств».

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Теоретичні основи фінансів підприємств різних організаційно-правових форм.
2. Фінансування діяльності підприємств за рахунок внутрішніх джерел.
3. Кредитна та інвестиційна політика підприємств.
4. Оцінка фінансового стану та вартості підприємств.

1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів <u>5</u>	Шифр і назва галузі знань 0305 – Економіка і підприємництво Шифр і назва напрямку підготовки	нормативна
Модулів <u>2</u>	Спеціальність 6.030508 «Фінанси і кредит»	Рік підготовки: 3.
Змістових модулів <u>4</u>		Семестр: 3,4
Курсова робота: є ІНДЗ: є		Лекції: 48 год.
Загальна кількість годин <u>180</u>		Практичні (семінари): 48 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних <u>3</u> самостійної роботи <u>2</u> індивідуальної роботи <u>2</u>		Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр
		Форма контролю: <u>залік, екзамен</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: набуття теоретичних знань і практичних навичок щодо здійснення фінансової діяльності суб'єктів підприємництва.

Завдання: ознайомлення студентів з відповідними поняттями, категоріями, системами та алгоритмами формування та використання фінансових ресурсів суб'єктами господарювання; відпрацювання практичних навичок прийняття фінансових рішень; виховання здатності до творчого пошуку напрямків та резервів удосконалення фінансової діяльності суб'єктів господарювання; набуття навичок з оцінки кредитоспроможності підприємства; формування теоретичних знань з визначення чистого прибутку підприємства; вміння оцінювати ефективність інвестицій суб'єкта підприємництва.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- місце фінансів підприємств у системі ринкових відносин;
- сутність фінансів підприємств та організацію фінансової роботи на підприємстві;
- особливості фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних форм організації

бізнесу;

- основні форми, принципи та правила фінансування суб'єктів господарювання;
- особливості управління фінансовою діяльністю підприємства;
- порядок проведення реорганізації суб'єктів господарювання;
- правила здійснення розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- методичку оцінки фінансового стану та кредитоспроможності підприємства;
- моделі управління грошовими потоками суб'єктів підприємництва.

вміти:

- аналізувати та оцінювати ефективність інвестицій підприємства;
- розробляти пропозиції щодо найбільш оптимальних форм фінансування діяльності підприємства;
- відбирати найбільш придатні форми, засоби й методи формування попиту і стимулювання збуту туристичних послуг підприємства;
- здійснювати оцінку кредитоспроможності суб'єкта господарювання;
- оцінювати вартість підприємств різними методами;
- нараховувати відсотки за кредитними та депозитними операціями;
- визначати дивіденди акціонерам.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин /5 кредитів ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ РІЗНИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ.

Тема 1. Основи фінансів підприємств.

- 1.1. Поняття та функції фінансів суб'єктів господарювання.
- 1.2. Фінансова діяльність підприємств: зміст, основні завдання та теоретичні джерела.
- 1.3. Система фінансових відносин підприємства.
- 1.4. Поняття фінансового механізму підприємства та характеристика його основних складових.
- 1.5. Фінансово-економічні цілі діяльності підприємства.
- 1.6. Організація фінансової роботи на підприємстві.

Тема 2. Теоретичні джерела фінансової діяльності підприємств.

- 2.1. Елементи теорії управління фінансами суб'єктів господарювання. Класична теорія фінансування.
- 2.2. Загальна характеристика неокласичної теорії фінансування.
- 2.3. Теорема іррелевантності.
- 2.4. Теорія оптимізації портфеля інвестицій.
- 2.5. Модель оцінки дохідності капітальних активів.
- 2.6. Теорія арбітражного ціноутворення.
- 2.7. Неінституційна теорія фінансування.
- 2.8. Концепція максимізації вартості капіталу власників.

Тема 3. Особливості фінансування підприємств різних форм організації бізнесу.

- 3.1. Суб'єкти господарювання на ринках держави.
- 3.2. Критерії вибору правової форми організації бізнесу.
- 3.3. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи.
- 3.4. Фінансова діяльність приватних підприємств.
- 3.5. Особливості фінансової діяльності товариств з обмеженою відповідальністю, командитних і повних товариств.
- 3.6. Фінансова діяльність акціонерних товариств.

Тема 4. Формування власного капіталу підприємства.

- 4.1. Критерії вибору форми фінансування суб'єкта господарювання.

- 4.2. Власний капітал суб'єктів підприємництва: поняття, функції та джерела формування.
- 4.3. Складові власного капіталу підприємства.
- 4.4. Вартість капіталу підприємства.
- 4.5. Оцінка елементів власного капіталу.
- 4.6. Порядок формування статутного капіталу акціонерних товариств.
- 4.7. Методи визначення потреби в капіталі новоствореного підприємства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗА РАХУНОК ВНУТРІШНІХ ДЖЕРЕЛ.

Тема 5. Внутрішні джерела фінансування підприємства.

- 5.1. Загальна характеристика джерел та форм фінансування підприємств.
- 5.2. Прибуток підприємства як основне джерело фінансування діяльності підприємства.
- 5.3. Порядок розрахунку чистого прибутку підприємств.
- 5.4. Самофінансування підприємств.
- 5.5. Факторний аналіз динаміки прибутковості підприємства.
- 5.6. Політика формування власних фінансових ресурсів підприємств.

Тема 6. Грошові кошти та організація грошових розрахунків підприємств.

- 6.1. Грошові розрахунки в діяльності підприємств.
- 6.2. Безготівкові операції та розрахунки: поняття та класифікація.
- 6.3. Форми безготівкових розрахунків.
- 6.4. Принципи ведення підприємством касових операцій.

Тема 7. Управління грошовими потоками суб'єктів підприємництва.

- 7.1. Сутність грошових потоків та їх класифікація.
- 7.2. Політика управління грошовими потоками підприємств.
- 7.3. Методи розрахунку чистого грошового потоку.
- 7.4. Показники аналізу грошового потоку.
- 7.5. Моделі управління грошовими потоками суб'єктів підприємництва.

Тема 8. Дивідендна політика підприємства.

- 8.1. Зміст, значення та основні завдання дивідендної політики підприємства.
- 8.2. Теорії дивідендної політики.
- 8.3. Фактори впливу на дивідендну політику.
- 8.4. Порядок нарахування та форми виплати дивідендів.
- 8.5. Основні схеми дивідендних виплат.
- 8.6. Оцінка ефективності дивідендної політики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. КРЕДИТНА ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВ.

Тема 9. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів.

- 9.1. Характеристика позичкового капіталу підприємства.
- 9.2. Способи зовнішнього фінансування підприємств.
- 9.3. Оцінка окремих елементів позичкового капіталу.
- 9.4. Суть і форми кредитування підприємств банківськими установами.
- 9.5. Принципи та функції кредитування.
- 9.6. Етапи процесу кредитування.
- 9.7. Методика оцінки кредитоспроможності позичальника.
- 9.8. Порядок нарахування процентів за депозитними та кредитними операціями.

Тема 10. Фінансове інвестування підприємства.

- 10.1. Сутність та класифікація інвестицій суб'єктів підприємництва.
- 10.2. Реальні інвестиції підприємств та джерела їх фінансування.

- 10.3. Фінансова оцінка ефективності інвестицій підприємства в основний капітал.
- 10.4. Форми фінансових інвестицій суб'єктів підприємництва.
- 10.5. Інвестиційні якості фінансових інструментів.
- 10.6. Довгострокові та поточні фінансові інвестиції підприємства.
- 10.7. Фінансова оцінка ефективності інвестування в цінні папери.
- 10.8. Відображення вартості фінансових інвестицій у звітності підприємств.

Тема 11. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємств.

- 11.1. Поняття реорганізації суб'єктів підприємництва та передумови її проведення.
- 11.2. Сутність та форми реорганізації, спрямованої на укрупнення підприємства.
- 11.3. Порядок проведення реорганізації шляхом злиття, приєднання та поглинання підприємств.
- 11.4. Загальна характеристика реорганізації, спрямованої на розукрупнення підприємств.
- 11.5. Перетворення як особлива форма реорганізації підприємства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.

Тема 12. Оцінювання вартості підприємства.

- 12.1. Завдання, принципи та етапи експертної оцінки вартості підприємства.
- 12.2. Загальна характеристика методів оцінки вартості майна.
- 12.2. Дохідний метод оцінки вартості підприємства.
- 12.3. Майновий метод оцінки вартості підприємства.
- 12.4. Ринковий підхід до оцінки вартості підприємства.

Тема 13. Оцінка ефективності функціонування підприємства.

- 13.1. Інформаційне забезпечення оцінки ефективності функціонування підприємства.
- 13.2. Комплексний аналіз стану підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів:
 - 13.2.1. Оцінка майнового стану підприємства.
 - 13.2.2. Аналіз показників ліквідності підприємства.
 - 13.2.3. Оцінка показників фінансової стійкості.
 - 13.2.4. Аналіз показників ділової активності підприємства.
 - 13.2.5. Оцінка рентабельності діяльності підприємства.
 - 13.2.6. Оцінка становища підприємства на ринку цінних паперів.

Тема 14. Фінансовий контролінг на підприємстві.

- 14.1. Сутність та основні завдання фінансового контролінгу на підприємстві.
- 14.2. Стратегічний фінансовий контролінг.
- 14.3. Оперативний фінансовий контролінг.
- 14.4. Методи контролінгу.
- 14.5. Внутрішній аудит в системі функцій контролінгу.

4. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ РІЗНИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ.							
Тема 1. Основи фінансів підприємств	7	2	2	-	1	2	-
Тема 2. Теоретичні джерела фінансової діяльності підприємств	8	2	2	-	2	2	-
Тема 3. Особливості фінансування підприємств різних форм організації бізнесу.	12	4	4	-	2	2	-
Тема 4. Формування власного капіталу підприємства.	16	4	4	4	2	2	-
Разом за змістовим модулем 1	43	12	12	4	7	8	-
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЗА РАХУНОК ВНУТРІШНІХ ДЖЕРЕЛ.							
Тема 5. Внутрішні джерела фінансування підприємства.	13	4	4	-	2	3	-
Тема 6. Грошові кошти та організація грошових розрахунків підприємств.	8	2	2	-	2	2	-
Тема 7. Управління грошовими потоками суб'єктів підприємництва.	12	2	2	4	2	2	-
Тема 8. Дивідендна політика підприємства.	16	4	4	4	2	2	-
Разом за змістовим модулем 2	49	12	12	8	8	9	-
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. КРЕДИТНА ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВ.							
Тема 9. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів.	17	4	4	4	2	3	-
Тема 10. Фінансове інвестування підприємства.	17	4	4	4	2	3	-
Тема 11. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємств.	12	4	4	-	2	2	-
Разом за змістовим модулем 3	46	12	12	8	6	8	-
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.							
Тема 12. Оцінювання вартості підприємства.	14	4	4	2	2	2	-
Тема 13. Оцінка ефективності функціонування підприємства.	20	6	6	4	2	2	-
Тема 14. Фінансовий контролінг на підприємстві.	8	2	2	-	2	2	-
Разом за змістовим модулем 4	42	12	12	6	6	6	-
Усього годин	180	48	48	26	27	31	-

5. Теми практичних (семінарських) / лабораторних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	2	3
1	<p>Тема 1. Основи фінансів підприємств.</p> <p>1.1. Поняття та функції фінансів суб'єктів господарювання.</p> <p>1.2. Фінансова діяльність підприємств: зміст, основні завдання та теоретичні джерела.</p> <p>1.3. Система фінансових відносин підприємства.</p> <p>1.4. Поняття фінансового механізму підприємства та характеристика його основних складових.</p> <p>1.5. Фінансово-економічні цілі діяльності підприємства.</p> <p>1.6. Організація фінансової роботи на підприємстві.</p>	2
2	<p>Тема 2. Теоретичні джерела фінансової діяльності підприємств.</p> <p>2.1. Елементи теорії управління фінансами суб'єктів господарювання. Класична теорія фінансування.</p> <p>2.2. Загальна характеристика неокласичної теорії фінансування.</p> <p>2.3. Теорема іррелевантності.</p> <p>2.4. Теорія оптимізації портфеля інвестицій.</p> <p>2.5. Модель оцінки дохідності капітальних активів.</p> <p>2.6. Теорія арбітражного ціноутворення.</p> <p>2.7. Неінституційна теорія фінансування.</p> <p>2.8. Концепція максимізації вартості капіталу власників.</p>	2
3	<p>Тема 3. Особливості фінансування підприємств різних форм організації бізнесу.</p> <p>3.1. Суб'єкти господарювання на ринках держави.</p> <p>3.2. Критерії вибору правової форми організації бізнесу.</p> <p>3.3. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи.</p> <p>3.4. Фінансова діяльність приватних підприємств.</p> <p>3.5. Особливості фінансової діяльності товариств з обмеженою відповідальністю, командитних і повних товариств.</p> <p>3.6. Фінансова діяльність акціонерних товариств.</p>	4
4	<p>Тема 4. Формування власного капіталу підприємства.</p> <p>4.1. Критерії вибору форми фінансування суб'єкта господарювання.</p> <p>4.2. Власний капітал суб'єктів підприємництва: поняття, функції та джерела формування.</p> <p>4.3. Складові власного капіталу підприємства.</p> <p>4.4. Вартість капіталу підприємства.</p> <p>4.5. Оцінка елементів власного капіталу.</p> <p>4.6. Порядок формування статутного капіталу акціонерних товариств.</p> <p>4.7. Методи визначення потреби в капіталі новоствореного підприємства.</p>	4
5	<p>Тема 5. Внутрішні джерела фінансування підприємства.</p> <p>5.1. Загальна характеристика джерел та форм фінансування підприємств.</p> <p>5.2. Прибуток підприємства як основне джерело фінансування діяльності підприємства.</p> <p>5.3. Порядок розрахунку чистого прибутку підприємств.</p> <p>5.4. Самофінансування підприємств.</p> <p>5.5. Факторний аналіз динаміки прибутковості підприємства.</p> <p>5.6. Політика формування власних фінансових ресурсів підприємств.</p>	4
6	<p>Тема 6. Грошові кошти та організація грошових розрахунків підприємств.</p> <p>6.1. Грошові розрахунки в діяльності підприємств.</p>	2

	6.2. Безготівкові операції та розрахунки: поняття та класифікація. 6.3. Форми безготівкових розрахунків. 6.4. Принципи ведення підприємством касових операцій.	
7	Тема 7. Управління грошовими потоками суб'єктів підприємництва. 7.1. Сутність грошових потоків та їх класифікація. 7.2. Політика управління грошовими потоками підприємств. 7.3. Методи розрахунку чистого грошового потоку. 7.4. Показники аналізу грошового потоку. 7.5. Моделі управління грошовими потоками суб'єктів підприємництва.	2
8	Тема 8. Дивідендна політика підприємства. 8.1. Зміст, значення та основні завдання дивідендної політики підприємства. 8.2. Теорії дивідендної політики. 8.3. Фактори впливу на дивідендну політику. 8.4. Порядок нарахування та форми виплати дивідендів. 8.5. Основні схеми дивідендних виплат. 8.6. Оцінка ефективності дивідендної політики.	4
9	Тема 9. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів. 9.1. Характеристика позичкового капіталу підприємства. 9.2. Способи зовнішнього фінансування підприємств. 9.3. Оцінка окремих елементів позичкового капіталу. 9.4. Суть і форми кредитування підприємств банківськими установами. 9.5. Принципи та функції кредитування. 9.6. Етапи процесу кредитування. 9.7. Методика оцінки кредитоспроможності позичальника. 9.8. Порядок нарахування процентів за депозитними та кредитними операціями.	4
10	Тема 10. Фінансове інвестування підприємства. 10.1. Сутність та класифікація інвестицій суб'єктів підприємництва. 10.2. Реальні інвестиції підприємств та джерела їх фінансування. 10.3. Фінансова оцінка ефективності інвестицій підприємства в основний капітал. 10.4. Форми фінансових інвестицій суб'єктів підприємництва. 10.5. Інвестиційні якості фінансових інструментів. 10.6. Довгострокові та поточні фінансові інвестиції підприємства. 10.7. Фінансова оцінка ефективності інвестування в цінні папери. 10.8. Відображення вартості фінансових інвестицій у звітності підприємств.	4
11	Тема 11. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємств. 11.1. Поняття реорганізації суб'єктів підприємництва та передумови її проведення. 11.2. Сутність та форми реорганізації, спрямованої на укрупнення підприємства. 11.3. Порядок проведення реорганізації шляхом злиття, приєднання та поглинання підприємств. 11.4. Загальна характеристика реорганізації, спрямованої на розукрупнення підприємств. 11.5. Перетворення як особлива форма реорганізації підприємства.	4
12	Тема 12. Оцінювання вартості підприємства. 12.1. Завдання, принципи та етапи експертної оцінки вартості підприємства. 12.2. Загальна характеристика методів оцінки вартості майна. 12.2. Дохідний метод оцінки вартості підприємства. 12.3. Майновий метод оцінки вартості підприємства. 12.4. Ринковий підхід до оцінки вартості підприємства.	4
13	Тема 13. Оцінка ефективності функціонування підприємства. 13.1. Інформаційне забезпечення оцінки ефективності функціонування	6

	<p>підприємства.</p> <p>13.2. Комплексний аналіз стану підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів:</p> <p>13.2.1. Оцінка майнового стану підприємства.</p> <p>13.2.2. Аналіз показників ліквідності підприємства.</p> <p>13.2.3. Оцінка показників фінансової стійкості.</p> <p>13.2.4. Аналіз показників ділової активності підприємства.</p> <p>13.2.5. Оцінка рентабельності діяльності підприємства.</p> <p>13.2.6. Оцінка становища підприємства на ринку цінних паперів.</p>	
14	<p>Тема 14. Фінансовий контролінг на підприємстві.</p> <p>14.1. Сутність та основні завдання фінансового контролінгу на підприємстві.</p> <p>14.2. Стратегічний фінансовий контролінг.</p> <p>14.3. Оперативний фінансовий контролінг.</p> <p>14.4. Методи контролінгу.</p> <p>14.5. Внутрішній аудит в системі функцій контролінгу.</p>	2
	<i>Всього</i>	48

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Основи фінансів підприємств.</p> <p>1.1. Поняття та функції фінансів суб'єктів господарювання.</p> <p>1.2. Фінансова діяльність підприємств: зміст, основні завдання та теоретичні джерела.</p> <p>1.3. Система фінансових відносин підприємства.</p> <p>1.4. Поняття фінансового механізму підприємства та характеристика його основних складових.</p> <p>1.5. Фінансово-економічні цілі діяльності підприємства.</p> <p>1.6. Організація фінансової роботи на підприємстві.</p>	2
2	<p>Тема 2. Теоретичні джерела фінансової діяльності підприємств.</p> <p>2.1. Класична теорія фінансування.</p> <p>2.2. Загальна характеристика неокласичної теорії фінансування.</p> <p>2.3. Неоінституційна теорія фінансування.</p> <p>2.4. Концепція максимізації вартості капіталу власників.</p>	2
3	<p>Тема 3. Особливості фінансування підприємств різних форм організації бізнесу.</p> <p>3.1. Суб'єкти господарювання на ринках держави.</p> <p>3.2. Критерії вибору правової форми організації бізнесу.</p> <p>3.3. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи.</p> <p>3.4. Фінансова діяльність приватних підприємств.</p> <p>3.5. Особливості фінансової діяльності товариств з обмеженою відповідальністю, командитних і повних товариств.</p> <p>3.6. Фінансова діяльність акціонерних товариств.</p>	2
4	<p>Тема 4. Формування власного капіталу підприємства.</p> <p>4.1. Критерії вибору форми фінансування суб'єкта господарювання.</p> <p>4.2. Власний капітал суб'єктів підприємництва: поняття, функції та джерела формування.</p> <p>4.3. Складові власного капіталу підприємства.</p> <p>4.4. Вартість капіталу підприємства.</p> <p>4.5. Оцінка елементів власного капіталу.</p> <p>4.6. Порядок формування статутного капіталу акціонерних товариств.</p>	2

	4.7. Методи визначення потреби в капіталі новоствореного підприємства.	
5	Тема 5. Внутрішні джерела фінансування підприємства. 5.1. Загальна характеристика джерел та форм фінансування підприємств. 5.2. Прибуток підприємства як основне джерело фінансування діяльності підприємства. 5.3. Порядок розрахунку чистого прибутку підприємств. 5.4. Самофінансування підприємств. 5.5. Факторний аналіз динаміки прибутковості підприємства. 5.6. Політика формування власних фінансових ресурсів підприємств.	3
6	Тема 6. Грошові кошти та організація грошових розрахунків підприємств. 6.1. Грошові розрахунки в діяльності підприємств. 6.2. Безготівкові операції та розрахунки: поняття та класифікація. 6.3. Форми безготівкових розрахунків. 6.4. Принципи ведення підприємством касових операцій.	2
7	Тема 7. Управління грошовими потоками суб'єктів підприємництва. 7.1. Сутність грошових потоків та їх класифікація. 7.2. Політика управління грошовими потоками підприємств. 7.3. Методи розрахунку чистого грошового потоку. 7.4. Показники аналізу грошового потоку. 7.5. Моделі управління грошовими потоками суб'єктів підприємництва.	2
8	Тема 8. Дивідендна політика підприємства. 8.1. Зміст, значення та основні завдання дивідендної політики підприємства. 8.2. Теорії дивідендної політики. 8.3. Фактори впливу на дивідендну політику. 8.4. Порядок нарахування та форми виплати дивідендів. 8.5. Основні схеми дивідендних виплат. 8.6. Оцінка ефективності дивідендної політики.	2
9	Тема 9. Фінансування підприємства за рахунок запозичених ресурсів. 9.1. Характеристика позичкового капіталу підприємства. 9.2. Способи зовнішнього фінансування підприємств. 9.3. Оцінка окремих елементів позичкового капіталу. 9.4. Суть і форми кредитування підприємств банківськими установами. 9.5. Принципи та функції кредитування. 9.6. Етапи процесу кредитування. 9.7. Методика оцінки кредитоспроможності позичальника. 9.8. Порядок нарахування процентів за депозитними та кредитними операціями.	3
10	Тема 10. Фінансове інвестування підприємства. 10.1. Сутність та класифікація інвестицій суб'єктів підприємництва. 10.2. Реальні інвестиції підприємств та джерела їх фінансування. 10.3. Фінансова оцінка ефективності інвестицій підприємства в основний капітал. 10.4. Форми фінансових інвестицій суб'єктів підприємництва. 10.5. Інвестиційні якості фінансових інструментів. 10.6. Довгострокові та поточні фінансові інвестиції підприємства. 10.7. Фінансова оцінка ефективності інвестування в цінні папери. 10.8. Відображення вартості фінансових інвестицій у звітності підприємств.	3
11	Тема 11. Фінансова діяльність на етапі реорганізації підприємств. 11.1. Поняття реорганізації суб'єктів підприємництва та передумови її проведення. 11.2. Сутність та форми реорганізації, спрямованої на укрупнення підприємства. 11.3. Порядок проведення реорганізації шляхом злиття, приєднання та	2

	поглинання підприємств. 11.4. Загальна характеристика реорганізації, спрямованої на розукрупнення підприємств. 11.5. Перетворення як особлива форма реорганізації підприємства.	
12	Тема 12. Оцінювання вартості підприємства. 12.1. Завдання, принципи та етапи експертної оцінки вартості підприємства. 12.2. Загальна характеристика методів оцінки вартості майна. 12.2. Дохідний метод оцінки вартості підприємства. 12.3. Майновий метод оцінки вартості підприємства. 12.4. Ринковий підхід до оцінки вартості підприємства.	2
13	Тема 13. Оцінка ефективності функціонування підприємства. 13.1. Інформаційне забезпечення оцінки ефективності функціонування підприємства. 13.2. Комплексний аналіз стану підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів: 13.2.1. Оцінка майнового стану підприємства. 13.2.2. Аналіз показників ліквідності підприємства. 13.2.3. Оцінка показників фінансової стійкості. 13.2.4. Аналіз показників ділової активності підприємства. 13.2.5. Оцінка рентабельності діяльності підприємства. 13.2.6. Оцінка становища підприємства на ринку цінних паперів.	2
14	Тема 14. Фінансовий контролінг на підприємстві. 14.1. Сутність та основні завдання фінансового контролінгу на підприємстві. 14.2. Стратегічний фінансовий контролінг. 14.3. Оперативний фінансовий контролінг. 14.4. Методи контролінгу. 14.5. Внутрішній аудит в системі функцій контролінгу.	2
	Всього	31

7. Індивідуальна робота.

Індивідуальна науково-дослідна робота має практичне спрямування та закріплює знання, отримані в ході лекційних та практичних занять. Робота є комплексною та потребує знань, вмінь та навичок із формування підприємством власного капіталу, управління його грошовими потоками, формування прибутку та його оподаткування, способу нарахування дивідендів, а також оцінки ефективності фінансового інвестування та визначення рівня кредитоспроможності підприємства.

Робота виконується в письмовому вигляді чорнилом із відображенням кожної фінансової операції підприємства. Робота повинна містити ґрунтовні пояснення до виконання студентом тих чи інших записів, а також повинна містити загальний висновок за роботою.

Завдання та вихідні дані для виконання індивідуально науково-дослідної роботи.

Індивідуальна робота має за мету поглибити знання щодо особливостей функціонування окремих підприємств і передбачає написання комплексної науково-дослідної роботи. Для виконання індивідуальної роботи студенту необхідно зробити комплексний аналіз стану підприємства на основі запропонованих даних за варіантами.

Структура роботи:

1. Формування Балансу, Звіту про власний капітал, Звіту про фінансові результати та Звіту про рух грошових коштів.

2. Визначення класу підприємства-позичальника та суму процентів, які слід сплатити в разі отримання позички.

3. Проведення комплексного аналізу фінансового стану підприємства.

4. Шляхи підвищення ефективності функціонування підприємства та покращення його фінансового стану.

Скласти баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал на основі даних одного з варіантів.

Для визначення статей звітності слід виходити з таких умов:

1. Поточні зобов'язання знаходять розрахунковим шляхом як різницю між валютою балансу та власним капіталом.
2. 30 % продукції підприємство продає за кордон.
3. Показники звітності можна визначити шляхом зворотного визначення і розгортання статей на основі непрямих методів.

Проведіть узгодження усіх форм звітності.

Усі доходи, що вказані в сумі визначеної виручки, є складовими доходів у податковому обліку підприємства. У структурі собівартості були відображені такі витрати.

ВАРІАНТ № 1

- куповані сировина, матеріали – 96 тис грн.;
- адміністративні витрати – 5 тис грн.;
- витрати на збут – 5 тис грн.;
- заробітна плата з нарахуваннями – 37 тис грн.;
- витрати на рекламу – 10 тис грн.;
- витрати на надання благодійної допомоги школі – 10 тис грн.;
- амортизаційні відрахування – 8 тис грн.;
- витрати на ремонт службового автомобіля – 2 тис грн.;
- торговий патент – 2 тис грн.

ВАРІАНТ № 2

- куповані сировина, матеріали – 66 тис грн.;
- адміністративні витрати – 7 тис грн.;
- витрати на збут – 6 тис грн.;
- заробітна плата з нарахуваннями – 75 тис грн.;
- витрати на рекламу – 3 тис грн.;
- витрати на презентацію при запуску нової продукції – 10 тис грн.;
- амортизаційні відрахування – 11 тис грн.;
- витрати на ремонт службового автомобіля – 10 тис грн.;
- торговий патент – 3 тис грн.;
- заборгованість за податком на прибуток у зв'язку з нецільовим використанням резервного капіталу в попередніх періодах – 10 тис грн.

ВАРІАНТ № 3

- куповані сировина, матеріали – 72 тис грн.;
- адміністративні витрати – 5 тис грн.;
- витрати на збут – 5 тис грн.;
- заробітна плата з нарахуваннями – 85 тис грн.;
- витрати на рекламу – 1 тис грн.;
- витрати на презентацію при запуску нової продукції – 1 тис грн.;
- амортизаційні відрахування – 15 тис грн.;
- торговий патент – 1 тис грн.

Підприємство просить позичку в банку на суму 50 000 грн з 02.02 до 01.03 на умовах сплати простих комерційних процентів. Банк надає позичку за умови наявності класу позичальника не нижче В.

Визначте клас платоспроможності підприємства, якщо воно не мало прострочених і пролонгованих позичок та процентів.

Підприємство розробило бізнес-план. Воно функціонує на ринку 4 роки. Визначте суму процентів, які слід сплатити в разі позички.

Проведіть розгорнутий аналіз фінансового стану підприємства на основі даних фінансової звітності. Визначте ймовірність банкрутства підприємства за даними попередніх задач та наявними методиками.

Вихідні дані для варіанту № 1

Показники, статті звітності	Величина показника, тис грн	
	01.01	31.12
Статутний капітал (10 тис звичайних акцій)	100	
Вартість 1 000 акцій, проданих 01.07		50
У тому числі:		
- номінальна вартість акцій		40
- ціна продажу		50
Чистий прибуток		40
Нерозподілений прибуток		
Виплачено дивіденди акціонерам (за акціями попередньої емісії)		5
Резервний капітал	25	
Адміністративні витрати		5
Витрати на збут		5
Отримано грошові кошти у формі безповоротної допомоги з міжнародного фонду		20
Собівартість реалізованої за рік продукції		180
У тому числі:		
Вартість купованих сировини, матеріалів (з ПДВ)		96
Залишкова вартість необоротних активів	40	82
Вартість виробничих запасів	50	48
Дебіторська заборгованість за товари, роботи	35	45
У тому числі:		
Резерв сумнівних боргів	5	5
Готова продукція	45	35
Товари	10	50
Незавершене виробництво	50	10
Грошові кошти	3	2
Придбані, але ще не оприбутковані основні засоби		46
Витрати майбутніх періодів	10	5

Вихідні дані для варіанту № 2

Показники, статті звітності	Величина показника, тис грн	
	01.01	31.12
Статутний капітал (10 тис звичайних акцій)	110	
Вартість 1 000 акцій, проданих 01.07		30
У тому числі:		
- номінальна вартість акцій		25
- ціна продажу		30
Чистий прибуток		20
Нерозподілений прибуток		
Виплачено дивіденди акціонерам (за акціями попередньої емісії)		3
Резервний капітал	27	
Адміністративні витрати		7
Витрати на збут		6

Отримано грошові кошти у формі безповоротної допомоги з міжнародного фонду		12
Собівартість реалізованої за рік продукції		190
У тому числі:		
Вартість купованих сировини, матеріалів (з ПДВ)		66
Залишкова вартість необоротних активів	80	90
Вартість виробничих запасів	40	20
Дебіторська заборгованість за товари, роботи	52	60
У тому числі:		
Резерв сумнівних боргів	15	15
Готова продукція	35	25
Товари	10	25
Незавершене виробництво	3	2
Грошові кошти	2	
Витрати майбутніх періодів	2	1

Вихідні дані для варіанту № 3

Показники, статті звітності	Величина показника, тис грн	
	01.01	31.12
Статутний капітал (10 тис звичайних акцій)	120	
Вартість 1 000 акцій, проданих 01.07		25
У тому числі:		
- номінальна вартість акцій		25
- ціна продажу		25
Чистий прибуток		10
Нерозподілений прибуток		
Виплачено дивіденди акціонерам (за акціями попередньої емісії)		1
Резервний капітал	30	
Адміністративні витрати		12
Витрати на збут		5
Отримано грошові кошти у формі безповоротної допомоги з міжнародного фонду		5
Собівартість реалізованої за рік продукції		185
У тому числі:		
Вартість купованих сировини, матеріалів (з ПДВ)		72
Залишкова вартість необоротних активів	25	25
Вартість виробничих запасів	44	50
Дебіторська заборгованість за товари, роботи	75	65
У тому числі:		
Резерв сумнівних боргів	5	5
Готова продукція	65	45
Товари	10	20
Незавершене виробництво	5	10
Грошові кошти	3	2
Витрати майбутніх періодів	4	2

8. Курсова робота

Мета курсової роботи - систематизувати, закріпити та розширити теоретичні знання з економічних дисциплін, поєднати їх з практичними матеріалами, ознайомитися з методами, напрацьованими іншими дослідниками, а також науково обґрунтувати результати власних досліджень.

Завдання курсової роботи:

- глибоке і творче вивчення однієї із конкретних проблем економіки підприємства в теоретичному та прикладному аспектах;

- формування у студентів вмінь самостійно працювати з навчально- методичною, науковою та іншою літературою;

- пошук та систематизація необхідної теоретичної та практичної інформації;

- набуття практичних навичок аналізу і синтезу актуальних питань фінансів;

- оволодіння методами наукового дослідження.

Курсова робота повинна відповідати таким вимогам:

- тема курсової роботи, що обирається студентом, повинна бути максимально наближена до реальних умов діяльності підприємства чи відображати стан розвитку економіки країни;

- носити комплексний характер, тобто при її виконанні повинні розглядатися управлінські, економічні, соціальні та інші аспекти об'єкта дослідження;

- мати елементи самостійного дослідження теоретичних та практичних аспектів проблеми;

- носити творчий характер, відображати досягнення зарубіжної науки та передовий вітчизняний досвід;

- мати високий рівень обґрунтування пропозицій і висновків, що забезпечується використанням статистичної інформації, фінансової звітності підприємства, коректністю вибору методології та методів дослідження;

- містити конкретні пропозиції щодо поліпшення функціонування об'єкта дослідження; водночас бажано, щоб робота містила пропозиції, які важливі для галузі чи національного господарства у цілому;

- містити елементи нового при формуванні завдань, методів їх вирішення, методів аналізу ситуації, яка склалася.

Основні критерії виконання курсової роботи стосуються:

теоретичного рівня роботи - глибокого аналізу проблеми, що вивчається, використовуючи при цьому різні концептуальні підходи і наукові знання;

дослідницького характеру - вивчення достатньої кількості опублікованих джерел вітчизняних і зарубіжних авторів, аналіз та систематизація різних думок і підходів, формування власного погляду на проблему, розробка висновків, рекомендацій.

граматності оформлення - у роботі не повинно бути граматичних і стилістичних помилок згідно вимог технічного оформлення курсової роботи.

Рекомендується така структура курсової роботи: титульний аркуш; зміст; вступ (розкриття актуальності вибраної теми, об'єкта і предмета дослідження, мети й основних завдань, застосованих методів); перший розділ - теоретична частина (огляд літературних джерел з вибраної теми, аналіз відповідних темі понять, наукових положень, ступеня розробленості проблеми); другий розділ - практична частина (аналіз та оцінка діяльності підприємства на основі вихідних даних); висновки; список використаних джерел; додатки.

Зміст включає назви всіх розділів, підрозділів курсової роботи з відповідними номерами, з яких вони починаються. Всі цифрові позначення сторінок повинні бути розміщені в одному стовпчику (колонці) з правого боку аркуша.

У вступі курсової роботи треба коротко викласти такі питання:

1. Шляхом критичного аналізу обґрунтувати актуальність вибраної теми. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне - сутність проблеми та необхідність її дослідження.

2. Сформулювати мету роботи і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Залежно від того, наскільки зрозуміло і точно сформульовано мету роботи, настільки вдалим будуть її основні завдання, план, організація виконання, стиль викладу.

Правильне визначення мети роботи дасть змогу студенту відокремити в ній основний напрямок дослідження, упорядкувати пошук і аналіз матеріалу, підвищити якість роботи, уникнути загальних міркувань.

Приклад формулювання мети курсової роботи:

Мета роботи - розкрити джерела формування та напрямки підвищення ефективності використання оборотних активів підприємства в сучасних умовах.

Мета курсової роботи повинна бути тісно пов'язана з назвою її теми. На основі сформульованої мети студент має визначити основні завдання, які необхідно розв'язати в процесі виконання курсової роботи. Завдання повинні конкретизувати головну мету роботи; їх визначення пов'язане з назвами основних розділів.

3. Визначити об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт - це процес або явище щодо проблемної ситуації, вибраний для вивчення. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. Предмет дослідження зазвичай визначає назву теми курсової роботи, зазначеної на титульному аркуші.

Обсяг вступу - 2-3 сторінки.

Перший розділ є теоретичним дослідженням, мета якого - систематизація здобутих знань з економіки підприємства відповідно до вибраної теми.

У розділі аналізуються думки щодо проблем, що досліджуються, наводиться огляд літературних джерел, їх критичний аналіз та узагальнення. В огляді літератури необхідно окреслити основні етапи розвитку наукової думки за проблемою, що досліджується.

Теоретичні положення курсової роботи мають бути сформульовані не тільки на підставі глибокого вивчення літературних джерел, але і шляхом їх критичного переосмислення, узагальнення практичного досвіду господарської діяльності суб'єктів ринкових відносин. Як правило, теоретичні положення у курсовій роботі мають бути спрямовані на з'ясування зв'язків даного досліджуваного питання з основними проблемами подальшого розвитку та удосконалення процесів, що вивчаються.

Теоретичну частину необхідно подавати в розрізі 3-4 питань.

Перше питання - виклад теоретичних і методологічних питань, що стосуються теми курсової роботи, та їхня практична значимість. Друге питання - економічний аналіз нормативно-методичної бази відповідно до теми дослідження, чи економічних явищ, що розглядаються. Третє питання - огляд міжнародного досвіду та обґрунтування заходів щодо поліпшення економічного становища та шляхів вирішення питань, які досліджуються. Обов'язково повинні бути посилання на використані джерела. Обсяг першого розділу - не більше 30 сторінок друкованого тексту.

Другий розділ - практичний. Він містить практичний аспект дослідження за аналітичними даними. Мета цього етапу дослідження - на прикладі даних умовного підприємства провести комплексне дослідження виробничо-господарської та фінансової діяльності.

На цьому етапі необхідно використовувати методи і принципи наукового дослідження: методи формальної логіки (індукцію і дедукцію), системні методи (дослідження операцій, теорію управління тощо), аналітичні та логічні методи - для аналізу стану та розвитку об'єкта і предмета дослідження; структурно-функціональні, спостереження та порівняння - для визначення основних напрямів розвитку; економіко-математичні - для оцінювання показників і процесів, що аналізуються; економіко-статистичні групування і вибіркові спостереження - для порівняльного оцінювання підсумків. Результати аналізу даних треба представити в таблицях, діаграмах, графіках тощо.

У висновках викладаються найважливіші наукові та практичні результати, одержані в результаті дослідження. За змістом висновки мають бути пов'язані зі структурою роботи і впливати із завдань дослідження. Висновки повинні бути стислими та повною мірою відображати матеріал, викладений в курсовій роботі.

Список літератури містить всі джерела інформації, що використовувалися при написанні курсової роботи.

За необхідності до додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття курсової роботи: проміжні математичні доведення, формули і розрахунки; таблиці

допоміжних цифрових даних; зразки документів (в тому числі звітність підприємств); ілюстрації допоміжного характеру, тощо.

Тематика курсових робіт, що виконуються студентами 6.030508 - «Фінанси і кредит» з дисципліни «Фінанси підприємств»

1. Джерела формування обігових коштів підприємств.
2. Управління оборотними коштами підприємств.
3. Склад і структура оборотних коштів підприємств.
4. Особливості використання залучених джерел фінансування оборотних коштів підприємств.
5. Вплив ефективності використання оборотного капіталу на фінансовий стан підприємства.
6. Особливості використання факторингу у процесі кредитування підприємств.
7. Лізингове кредитування підприємств.
8. Інформаційні джерела оцінки фінансового стану підприємства.
9. Використання методик якісного аналізу для прогнозування банкрутства підприємств.
10. Характеристика основних джерел фінансової санації підприємств.
11. Кредитування як інструмент регулювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.
12. Експрес-аналіз фінансового стану підприємства.
13. Фінансова стратегія розвитку підприємства.
14. Моделі прогнозування ймовірності банкрутства підприємств.
15. Роль структури капіталу у забезпеченні ефективної фінансової діяльності та фінансової рівноваги підприємства.
16. Фінансові джерела обслуговування банківського кредиту та сплати основної суми боргу.
17. Особливості товарного кредиту як джерела формування оборотних активів підприємства.
18. Поняття кредитоспроможності клієнта банку та методи її оцінки.
19. Вплив структури капітальних вкладень на підвищення ефективності виробництва.
20. Власні фінансові ресурси як джерело фінансування капітальних вкладень.
21. Позикові фінансові ресурси, основні джерела їх залучення.
22. Методи визначення потреби підприємства в капітальних вкладеннях.
23. Показники ефективності капітальних вкладень та методи їх визначення.
24. Фінансова оцінка ефективності інвестування в цінні папери.
25. Проектний аналіз капітальних вкладень.
26. Санація підприємства як інструмент протидії банкрутству.
27. Фінансовий план як розділ бізнес-плану підприємства.
28. Основні інструменти внутрішнього та зовнішнього фінансового оздоровлення підприємства.
29. Методи розроблення фінансового плану.
30. Методичні підходи до інтегрованої оцінки фінансового стану підприємства, їх характеристика.
31. Сутність фінансової стратегії підприємства.
32. Методи фінансового планування на підприємстві.
33. Зміст і порядок складання фінансового плану підприємства.
34. Сутність оперативного фінансового плану.
35. Симптоми й чинники фінансової кризи на підприємстві.
36. Вибір форм фінансової санації.
37. Використання внутрішніх джерел фінансової санації.
38. Власні фінансові ресурси підприємства, їх склад і структура.
39. Характеристика зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів підприємства.
40. Особливості формування і напрямки використання окремих видів власних фінансових ресурсів.
41. Позикові фінансові ресурси підприємства, їх склад і структура.
42. Поняття структури капіталу підприємства.

43. Роль структури капіталу в забезпеченні ефективної фінансової діяльності й фінансової рівноваги підприємства.
44. Особливості формування і напрямки використання окремих видів позикових фінансових ресурсів.
45. Характеристика окремих видів позикових фінансових ресурсів підприємства.
46. Сутність лізингового кредитування підприємств.
47. Вибір оптимального методу амортизації основних засобів.
48. Оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства.
49. Оцінка показників ділової активності підприємства.
50. Порядок оподаткування виплати дивідендів у системі оподаткування прибутку підприємств.
51. Особливості оподаткування прибутку підприємств в Україні
52. Механізм впливу непрямих податків на діяльність суб'єктів підприємницької діяльності в Україні.
53. Особливості фінансової діяльності акціонерних товариств.
54. Особливості фінансової діяльності кредитних спілок.
55. Особливості фінансової діяльності товариств з обмеженою відповідальністю.
56. Економічна сутність і призначення статутного капіталу.
57. Тезаврація прибутку як форма фінансування підприємств.
58. Оптимізація грошових потоків підприємства.
59. Планування грошових потоків підприємства.
60. Реорганізація підприємств, спрямована на їх укрупнення.
61. Залучення коштів за допомогою емісії акцій.
62. Зовнішні та внутрішні джерела санації підприємств.
63. Бюджетування як функція фінансового контролінгу.
64. Зовнішні та внутрішні джерела санації підприємств.
65. Інструменти нарахування і форми виплати дивідендів.

9. Методи та засоби навчання.

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі з використанням мультимедіапроектора та інших ТЗН; практичні та лабораторні заняття; самостійна та індивідуальна роботи.

Серед методик та форм навчання даного курсу слід визначити такі *методики викладання*: методика проблемного навчання та евристичне навчання; *форми навчання*: аналітичні та проблемні лекції та дискусії – головна мета проведення таких лекцій складається у розвитку у студентів логічного та самостійного осмислення додаткового матеріалу, який стосується сучасних процесів розвитку світової економіки; *методики навчання*: кейс-метод, презентації, або міні-проекти, які готують студенти самостійно, а потім презентують для групи.

Семінарські та практичні заняття плануються з кожної теми дисципліни і включають такі напрями роботи: підготовку до семінарських (практичних) занять за вказаним планом; виконання контрольних завдань; виконання завдання дослідницького характеру; критичний огляд наукових публікацій за обраною проблематикою; тренінги; рольові та ділові ігри; презентацію результатів дослідження на задану тематику, в т.ч. виступ на конференції.

Для оцінки теоретичної підготовки студентів за змістовими модулями проводиться контрольне письмове опитування.

Мета проведення лекцій полягає в ознайомленні студентів з основними теоретико-методологічними питаннями управління проектами, світовим досвідом та сучасними щодо управління інвестиційною діяльністю підприємств і організацій.

Завдання лекційного курсу:

- викладення студентам відповідно до програми та робочого плану основних положень економіки підприємства як складного процесу обґрунтування та реалізації господарських рішень;
- сформулювати у студентів цілісну систему теоретичних знань з курсу “Фінанси підприємств”.

Мета проведення практичних занять полягає у тому, щоб виробити у студентів практичні навички щодо обґрунтування економічних рішень та управління господарською діяльністю з метою

підвищення її ефективності.

Завдання практичних занять:

- засвоїти теорію та методичні підходи, сучасні технології обґрунтування, організації та планування економічної діяльності як складових загальної системи управління діяльністю підприємств і організацій;
- навчитися обґрунтовувати рішення щодо підвищення ефективності діяльності підприємств і організацій;
- засвоїти та закріпити теоретичні знання, одержані на лекціях.

10. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік, іспит.

Залік і іспит проводяться у письмовій формі. Білет містить: два відкритих питання (12 балів за повну відповідь), 5 визначень (2 бали за повну відповідь на одне питання), 26 тестів (1 бал за кожну правильну відповідь).

Питання на залік

1. Поняття та функції фінансів суб'єктів господарювання.
2. Фінансова діяльність підприємств: зміст, основні завдання та теоретичні джерела.
3. Система фінансових відносин підприємства.
4. Поняття фінансового механізму підприємства та характеристика його основних складових.
5. Фінансово-економічні цілі діяльності підприємства.
6. Організація фінансової роботи на підприємстві.
7. Елементи теорії управління фінансами суб'єктів господарювання. Класична теорія фінансування.
8. Загальна характеристика неокласичної теорії фінансування.
9. Теорема іррелевантності.
10. Теорія оптимізації портфеля інвестицій.
11. Модель оцінки дохідності капітальних активів.
12. Теорія арбітражного ціноутворення.
13. Неінституційна теорія фінансування.
14. Концепція максимізації вартості капіталу власників.
15. Суб'єкти господарювання на ринках держави.
16. Критерії вибору правової форми організації бізнесу.
17. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи.
18. Фінансова діяльність приватних підприємств.
19. Особливості фінансової діяльності товариств з обмеженою відповідальністю, командитних і повних товариств.
20. Фінансова діяльність акціонерних товариств.
21. Критерії вибору форми фінансування суб'єкта господарювання.
22. Власний капітал суб'єктів підприємництва: поняття, функції та джерела формування.
23. Складові власного капіталу підприємства.
24. Вартість капіталу підприємства.
25. Оцінка елементів власного капіталу.
26. Порядок формування статутного капіталу акціонерних товариств.
27. Методи визначення потреби в капіталі новоствореного підприємства.
28. Загальна характеристика джерел та форм фінансування підприємств.
29. Прибуток підприємства як основне джерело фінансування діяльності підприємства.
30. Порядок розрахунку чистого прибутку підприємств.
31. Самофінансування підприємств.
32. Факторний аналіз динаміки прибутковості підприємства.
33. Політика формування власних фінансових ресурсів підприємств.
34. Грошові розрахунки в діяльності підприємств.
35. Безготівкові операції та розрахунки: поняття та класифікація.
36. Форми безготівкових розрахунків.
37. Принципи ведення підприємством касових операцій.

38. Сутність грошових потоків та їх класифікація.
39. Політика управління грошовими потоками підприємств.
40. Методи розрахунку чистого грошового потоку.
41. Показники аналізу грошового потоку.
42. Моделі управління грошовими потоками суб'єктів підприємництва.
43. Зміст, значення та основні завдання дивідендної політики підприємства.
44. Теорії дивідендної політики.
45. Фактори впливу на дивідендну політику.
46. Порядок нарахування та форми виплати дивідендів.
47. Основні схеми дивідендних виплат.
48. Оцінка ефективності дивідендної політики.

Питання на іспит

1. Поняття та функції фінансів суб'єктів господарювання.
2. Фінансова діяльність підприємств: зміст, основні завдання та теоретичні джерела.
3. Система фінансових відносин підприємства.
4. Поняття фінансового механізму підприємства та характеристика його основних складових.
5. Фінансово-економічні цілі діяльності підприємства.
6. Організація фінансової роботи на підприємстві.
7. Елементи теорії управління фінансами суб'єктів господарювання. Класична теорія фінансування.
8. Загальна характеристика неокласичної теорії фінансування.
9. Теорема іррелевантності.
10. Теорія оптимізації портфеля інвестицій.
11. Модель оцінки дохідності капітальних активів.
12. Теорія арбітражного ціноутворення.
13. Неінституційна теорія фінансування.
14. Концепція максимізації вартості капіталу власників.
15. Суб'єкти господарювання на ринках держави.
16. Критерії вибору правової форми організації бізнесу.
17. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання без створення юридичної особи.
18. Фінансова діяльність приватних підприємств.
19. Особливості фінансової діяльності товариств з обмеженою відповідальністю, командитних і повних товариств.
20. Фінансова діяльність акціонерних товариств.
21. Критерії вибору форми фінансування суб'єкта господарювання.
22. Власний капітал суб'єктів підприємництва: поняття, функції та джерела формування.
23. Складові власного капіталу підприємства.
24. Вартість капіталу підприємства.
25. Оцінка елементів власного капіталу.
26. Порядок формування статутного капіталу акціонерних товариств.
27. Методи визначення потреби в капіталі новоствореного підприємства.
28. Загальна характеристика джерел та форм фінансування підприємств.
29. Прибуток підприємства як основне джерело фінансування діяльності підприємства.
30. Порядок розрахунку чистого прибутку підприємств.
31. Самофінансування підприємств.
32. Факторний аналіз динаміки прибутковості підприємства.
33. Політика формування власних фінансових ресурсів підприємств.
34. Грошові розрахунки в діяльності підприємств.
35. Безготівкові операції та розрахунки: поняття та класифікація.
36. Форми безготівкових розрахунків.
37. Принципи ведення підприємством касових операцій.
38. Сутність грошових потоків та їх класифікація.
39. Політика управління грошовими потоками підприємств.

40. Методи розрахунку чистого грошового потоку.
41. Показники аналізу грошового потоку.
42. Моделі управління грошовими потоками суб'єктів підприємництва.
43. Зміст, значення та основні завдання дивідендної політики підприємства.
44. Теорії дивідендної політики.
45. Фактори впливу на дивідендну політику.
46. Порядок нарахування та форми виплати дивідендів.
47. Основні схеми дивідендних виплат.
48. Оцінка ефективності дивідендної політики.
49. Характеристика позичкового капіталу підприємства.
50. Способи зовнішнього фінансування підприємств.
51. Оцінка окремих елементів позичкового капіталу.
52. Суть і форми кредитування підприємств банківськими установами.
53. Принципи та функції кредитування.
54. Етапи процесу кредитування.
55. Методика оцінки кредитоспроможності позичальника.
56. Порядок нарахування процентів за депозитними та кредитними операціями.
57. Сутність та класифікація інвестицій суб'єктів підприємництва.
58. Реальні інвестиції підприємств та джерела їх фінансування.
59. Фінансова оцінка ефективності інвестицій підприємства в основний капітал.
60. Форми фінансових інвестицій суб'єктів підприємництва.
61. Інвестиційні якості фінансових інструментів.
62. Довгострокові та поточні фінансові інвестиції підприємства.
63. Фінансова оцінка ефективності інвестування в цінні папери.
64. Відображення вартості фінансових інвестицій у звітності підприємств.
65. Поняття реорганізації суб'єктів підприємництва та передумови її проведення.
66. Сутність та форми реорганізації, спрямованої на укрупнення підприємства.
67. Порядок проведення реорганізації шляхом злиття, приєднання та поглинання підприємств.
68. Загальна характеристика реорганізації, спрямованої на розукрупнення підприємств.
69. Перетворення як особлива форма реорганізації підприємства.
70. Завдання, принципи та етапи експертної оцінки вартості підприємства.
71. Загальна характеристика методів оцінки вартості майна.
72. Дохідний метод оцінки вартості підприємства.
73. Майновий метод оцінки вартості підприємства.
74. Ринковий підхід до оцінки вартості підприємства.
75. Сутність та основні завдання фінансового контролінгу на підприємстві.
76. Стратегічний фінансовий контролінг.
77. Оперативний фінансовий контролінг.
78. Методи контролінгу.
79. Внутрішній аудит в системі функцій контролінгу.

11. Методи та засоби діагностики успішності навчання.

В процесі вивчення дисципліни використовують такі методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- оцінювання виконання ІНДЗ;
- письмові залік та іспит.

12. Розподіл балів та критерії оцінювання

Залік

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з курсу визначається так:

- кількості балів за поточне оцінювання – 40 балів (20 балів за змістовий модуль);
- письмовий залік – 60 балів.

Поточний контроль (мах = 40 бали)										Підсумковий контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість балів	
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					ІНДЗ		
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	-			
2	2	3	3	4	3	2	3	2	16	60	100	

Іспит

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з курсу визначається так:

- кількості балів за поточне оцінювання – 32 бали (16 балів за змістовий модуль);
- оцінка за індивідуальну роботу – 8 балів;
- письмовий залік – 60 балів.

Поточний контроль (мах = 40 бали)						Підсумковий контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4			ІНДЗ	
T 10	T 11	T 12	T 14	T 15	T 16		
4	4	4	4	4	4	16	60

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни визначається як сума у балах поточної та екзаменаційної оцінки. Рейтингова оцінка у балах за шкалою навчального закладу може бути переведена до п'ятибальної шкали оцінювання (національної шкали). Згідно з даними таблиці переведення рейтинговий оцінок від однієї шкали до іншої.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсної роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D		
60 - 66	E	Задовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)
1 – 59	Fx	Незадовільно	

13. Методичне забезпечення

1. Сташук О.В. Методичні рекомендації до виконання самостійних та індивідуальних робіт з курсу “Фінансова діяльність суб’єктів підприємства” для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 6.030504 “Економіка підприємства” / О.В.Сташук. – Луцьк. – ВНУ імені Лесі Українки, 2013. – 14 с.

2. Сташук О.В. Фінанси підприємств. Методичні вказівки до проведення практичних занять та виконання індивідуальних науково-дослідних завдань для студентів денної та заочної форми навчання напряму підготовки 6.030504 “Економіка підприємства” / Сташук О.В. – ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. – 188 с.

3. Економіка підприємства : навч. посіб. / [Ліпич Л. Г., Буняк Н. М., Геліч Н. В. та ін.] ; за заг. ред. Л. Г. Ліпич. 2-ге вид., переробл. і доп. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 590 с. – (Посібники та підручники СНУ імені Лесі Українки).

4. Ліпич Л. Г., Балик Т. В. Економіка підприємства : Тестові завдання для студентів спеціальностей 6.030508 «Фінанси та кредит», 6.030509 «Облік і аудит», 6.030504 «Економіка

підприємства» денної та заочної форм навчання. / Л. Г. Ліпич. – Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2009. – 91 с.

14. Список джерел

1. Закон України “Про аудиторську діяльність” від 22 квітня 1993 р. // ВВР України. — 1993. — № 23.3.
2. Закон України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 30 червня 1999 р. (зі змін. і допов.) // Голос України. — 1999. — 30 лип.
3. Закон України “Про господарські товариства” (зі змін. і допов.) // ВВР України. — 1991. — № 49.
5. Закон України “Про захист економічної конкуренції” // Уряд. кур’єр. — 2001. — № 50.
6. Закон України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12 липня 2001 р. // Уряд. кур’єр. — 2001. — 12 верес.(№ 36).
7. Національний стандарт № 1 “Загальні засади оцінки майна і майнових прав”: Затв. постановою КМУ від 10 вересня 2003 р. № 1440 // Уряд. кур’єр. — 2003. — 15 жовт. (№ 193).
8. Положення про порядок збільшення (зменшення) розміру статутного фонду акціонерного товариства: Затв. рішенням ДКЦПФР від 16 жовтня 2000 р. № 158 // Про приватизацію: Держ. інформ. бюл. — 2001. — № 3. — С. 35–39.
9. Закон України “Про податок на додану вартість” від 27 червня 1997 року зі змінами та доповненнями.
10. Положення про порядок реструктуризації підприємств: Затв. наказом ФДМУ від 7 лютого 2001 р. № 175 // Про приватизацію: Держ. інформ. бюл. — 2001. — № 4. — С. 12–15.
11. Положення про порядок реєстрації випуску акцій відкритих акціонерних товариств і облігацій підприємств // Бухгалтерія. – 2001. - № 25/1. – с.9-18.
12. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Затв. наказом ФДМУ від 26 січня 2001 р. № 49/121 // Про приватизацію: Держ. інформ. бюл.— 2001. — № 4. — С. 16–23.
13. Бланк А. И. Основы финансового менеджмента: В 2 т. — К., 1999.
14. Валдайцев С. В. Оценка бизнеса и управление стоимостью предприятия: Учеб. пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. — 720 с.
15. Грідчина М. В. Корпоративні фінанси: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2002. — 232 с.
16. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2000. — 152 с.
17. Грідчина М. В. Финансовый менеджмент: Курс лекций. — 2-е изд., допол. и перераб. — К.: МАУП, 2002. — 158 с.
18. Дайле А. Практика контроллинга: Пер. с нем. / Под ред. М. Л. Лукашевича, Е. Н. Тихоненковой. — М.: Финансы и статистика, 2001. — 336 с.
19. Контроллинг в бизнесе: методологические и практические основы построения контроллинга в организациях / А. М. Карлинский и др. — М.: Финансы и статистика, 1998. — 256 с.
20. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: Монографія. — К.: Вид-во КНТЕУ, 2001. — 589 с.
21. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: Навч. посіб. — К.: Вид-во КНЕУ, 2003. — 554 с.
22. Брігхем Е. Основы финансового менеджменту: Пер. з англ. — К.: Молодь, 1997. — 1000 с.
23. Аранчій В.І., Чумак В.Д., Смолянська О.Ю., Черненко Л.В. Фінансова діяльність підприємств: Навчальний посібник. – К.: ВД “Професіонал”, 2004. – 240 с.
24. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ./ Гл.ред. серии Я.В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 800с.: ил.
25. Воловец Я.В. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: Алерта, 2005. – 199 с.
26. Мендрул О.Г. Управління вартістю підприємств: Монографія. – К., 2002. – 347 с.
27. Слав’юк Р.А. Фінанси підприємств: Підручник. – К.: УБС НБУ, 2007. – 550 с.
28. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання. Навчальний посібник. – К. Центр учбової літератури, 2007. – 320 с.

29. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навчальний посібник. – К. Центр учбової літератури, 2007. – 320 с.

30. Фінансова діяльність підприємства: Підручник / Бандурка О.М., Коробов М.Я., Орлов П.І., Петрова К.Я. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 2003. – 384 с.